

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z GEOGRAFII W KLASIE 5 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Nauczyciel mgr Katarzyna Boberek

ROK SZKOLNY 2019/2020

Klasa 5

*Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5 oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej –
Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic*

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń który:

- ✓ wyjaśnia znaczenie terminów: mapa, skala, legenda mapy
- ✓ wymienia elementy mapy
- ✓ wyjaśnia znaczenie terminów: wysokość bezwzględna, wysokość względna
- ✓ odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej
- ✓ podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych
- ✓ wymienia różne rodzaje map
- ✓ odczytuje informacje z planu miasta
- ✓ wyjaśnia znaczenie terminu krajobraz
- ✓ wymienia składniki krajobrazu
- ✓ wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy
- ✓ wymienia pasy rzeźby terenu Polski
- ✓ wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie
- ✓ wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego
- ✓ wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim
- ✓ wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego
- ✓ wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie
- ✓ odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim
- ✓ wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką
- ✓ wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką
- ✓ wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej
- ✓ podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy
- ✓ określa położenie Warszawy na mapie Polski
- ✓ wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy
- ✓ wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską
- ✓ wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej
- ✓ wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską
- ✓ wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej
- ✓ określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- ✓ podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej
- ✓ podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej
- ✓ określa na podstawie mapy położenie Tatr
- ✓ wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie
- ✓ wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180o, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe
- ✓ wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie
- ✓ wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych

- ✓ wyjaśnia znaczenie terminu pogoda
- ✓ wymienia składniki pogody
- ✓ wyjaśnia znaczenie terminu klimat
- ✓ wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi
- ✓ wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi
- ✓ wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej
- ✓ podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji
- ✓ rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych
- ✓ wyjaśnia znaczenie terminów: sawanna, step
- ✓ wskazuje na mapie strefy sawann i stepów
- ✓ wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów
- ✓ wyjaśnia znaczenie terminu pustynia
- ✓ wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych
- ✓ rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych
- ✓ wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich
- ✓ wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym
- ✓ rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej
- ✓ wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej
- ✓ wyjaśnia znaczenie terminów: tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina
- ✓ wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry
- ✓ rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry
- ✓ wskazuje na mapie Himalaje
- ✓ wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń który:

- ✓ odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie
- ✓ stosuje legendę mapy do odczytania informacji
- ✓ odczytuje skalę mapy
- ✓ rozróżnia rodzaje skał
- ✓ oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy
- ✓ odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej
- ✓ wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta
- ✓ podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym
- ✓ określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski
- ✓ przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji
- ✓ omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego
- ✓ wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego
- ✓ przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej
- ✓ wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej
- ✓ opisuje cechy krajobrazu wielkowiejskiego
- ✓ wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej
- ✓ przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej
- ✓ omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji
- ✓ wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- ✓ wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr
- ✓ wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego
- ✓ omawia cechy pogody w górach
- ✓ wymienia atrakcje turystyczne Tatr

- ✓ wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna
- ✓ wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie
- ✓ porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów
- ✓ wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych
- ✓ wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem
- ✓ odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu
- ✓ wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej
- ✓ omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych
- ✓ omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej
- ✓ wyjaśnia znaczenie terminów: preria, pampa
- ✓ omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów
- ✓ opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych
- ✓ wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego
- ✓ wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego
- ✓ wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry
- ✓ wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje
- ✓ charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach
- ✓ opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń który:

- ✓ rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe
- ✓ rysuje podziałkę liniową
- ✓ wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę
- ✓ oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej
- ✓ wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa
- ✓ wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim
- ✓ wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową
- ✓ przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie
- ✓ charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce
- ✓ opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu
- ✓ opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz
- ✓ przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim
- ✓ opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego
- ✓ przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy
- ✓ omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej
- ✓ przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy
- ✓ omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej
- ✓ charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej
- ✓ omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych
- ✓ charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej
- ✓ charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- ✓ opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach
- ✓ opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala
- ✓ podaje przyczyny odkryć geograficznych
- ✓ wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo
- ✓ opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba

- ✓ wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza
- ✓ wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów
- ✓ porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym
- ✓ wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych
- ✓ przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej
- ✓ charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego
- ✓ charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów
- ✓ omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych
- ✓ omawia rzeźbę terenu pustyń gorących
- ✓ omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego
- ✓ charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry
- ✓ charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń który:

- ✓ dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych
- ✓ przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową
- ✓ oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej
- ✓ oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej
- ✓ oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej
- ✓ rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu
- ✓ rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej
- ✓ omawia zastosowanie map cyfrowych
- ✓ podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta
- ✓ dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania
- ✓ porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach
- ✓ wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne
- ✓ wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie
- ✓ wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim
- ✓ charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej
- ✓ opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy
- ✓ omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki
- ✓ opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej
- ✓ opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej
- ✓ charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd
- ✓ przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich
- ✓ opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr
- ✓ określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej
- ✓ opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.
- ✓ oblicza średnią roczną temperaturę powietrza
- ✓ oblicza różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku
- ✓ oblicza roczną sumę opadów
- ✓ prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych
- ✓ porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów
- ✓ omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych

- ✓ prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej
- ✓ porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry
- ✓ analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności

Ocenę celującą otrzymuje uczeń który:

- ✓ posługuje się planem miasta w terenie
- ✓ podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści
- ✓ analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski
- ✓ czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego
- ✓ projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
- ✓ proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy
- ✓ prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły
- ✓ przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego
- ✓ przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy
- ✓ analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej
- ✓ planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie
- ✓ przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka
- ✓ analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej
- ✓ przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd
- ✓ wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
- ✓ oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach
- ✓ przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
- ✓ przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych
- ✓ omawia wpływ człowieka na krajobraz Ziemi
- ✓ porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt
- ✓ analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu
- ✓ przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych
- ✓ opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej
- ✓ porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach